

Georgiyevsk müqaviləsi (1783)

Vikipediya, azad ensiklopediya

Bu məqalənin sonunda mənbə siyahısı var, lakin **mətdaxili mənbələr** heç və ya kifayət qədər istifadə edilmədiyi üçün **bəzi məlumatların mənbəsi bilinmir**.
Lütfən, mənbələri uyğun şəkildə mətnin daxilində yerləşdirərək məqalənin təkmilləşdirilməsinə kömək edin.

Georgiyevsk traktatı — 4 avqust 1783-cü ildə Şərqi Gürcüstanın (Kartli və Kaxetiya çarlığı) çar Rusiyasının himayəsinə keçməsi barədə bağlanmış müqavilə.

Mündəricat

XVII-XVIII əsrlərdə Gürcüstanda ictimai-siyasi vəziyyət

Müqavilənin şərtləri

Georgiyevsk müqaviləsi və Azərbaycan

Mənbə

XVII-XVIII əsrlərdə Gürcüstanda ictimai-siyasi vəziyyət

XVI-XVII əsrlərdə baş vermiş Səfəvi-Osmanlı müharibələri 1639-cu ildə imzalanmış Qəsri-Şirin sülh müqaviləsi ilə başa çatdı. Qərbi Gürcüstan Osmanlı dövlətinin, Şərqi Gürcüstan - Kartli və Kaxetiya çarlıqları Səfəvilərin hakimiyyətinə keçdi. Çarlar Səfəvi dövləti sistemində yüksək vali titulu daşıyırdı. Gürcü aristokratiyası mülki sahədə olduğu kimi, hərbi sahədə də mühüm vəzifələr tuturdu. Gürcüstanda Səfəvilərə meyl edən təbəqə formalaşmışdı. Bununla birgə Gürcüstanda Avropa dövlətləri ilə əlaqə yaradaraq asılılıqdan çıxmağa çalışan qüvvələr də var idi. Lakin Qərbi Avropaya göndərilən elçilər, həmçinin oradan gələn emissarlar ciddi bir dəyişikliyə nail ola bilmədilər. Şərqə doğru irəliləyən Rusiya isə Gürcüstanda möhkəmlənməyə diqqəti artırdı. Ermənilərlə birgə gürcülər içərisində də Rusiyaya meyl getdikcə güclənməyə başladı. I Pyotrun 1722-1723-cü illərdə Xəzər dənizi sahillərinə işğalçı yürüşləri zamanı Kartli çarı VI Vaxtanq Gəncə

Georgiyevsk müqaviləsi

Kartli və Kaxetiya Çarı II İraklinin Georgiyevski müqaviləsinin ratifikasiyası. 24 iyul 1783

Müqavilənin tipi	<u>Anlaşma müqaviləsi</u>
İmzalanma tarixi	24 iyul 1783
İmzalanma yeri	<u>Georgiyevsk</u> , <u>Rusiya Federasiyası</u>
Qüvvəyə minməsi	1784-ci il
Qüvvədən düşməsi	12 aprel 1802
İmzalayanlar	İoane Muxran və Qarsevan Çavçavadze General P.P Potiomkin
Tərəflər	<u>Kartli-Kaxetiya Çarlığı</u> <u>Rusiya imperiyası</u>

Vikianbarda əlaqəli mediafayllar

Georgiyevsk müqaviləsi Vikimənbədə

yaxınlığında ruslarla birləşməyə hazırlaşdı, lakin bu niyyət həyata keçmədi. Nadir şahın ölümündən sonra (1747) Azərbaycan xanlıqları kimi gürcü çarlıqları da müstəqil oldu. Kartli və Kaxeti çarlıqları 1762-ci ildə II İraklinin hakimiyyəti altında birləşdirildi. Bu dövrdə Rusiyanın Şərqdə işğalçılıq siyasəti daha da fəallaşdı. Nadir şahdan sonra İran zəiflədiyindən Rusiya üçün ciddi təhlükə törətmirdi. Osmanlı dövlətinin vəziyyəti isə mürəkkəb idi. Rusiya Osmanlılarla 1735-1739-cu illər müharibəsində qalib gələrək Belqrad sülh müqaviləsi, 1768-1774-cü illər müharibəsində isə Kiçik Qaynarca sülh müqaviləsi bağlayaraq Qara dəniz sahillərində və Şimali Qafqazda mövqelərini möhkəmləndirdi.

Gürcüstan 1768-1774-cü illər rus-türk müharibəsi zamanı Rusiyanın fəal müttəfiqi kimi çıxış edirdi. Elə bu dövrdə II İrakli II Yekaterinaya ölkəsinin Rusiyanın himahəsinə qəbul edilməsi barədə müraciət etsə də, təklif cavabsız qalmışdı. Müharibədən sonra vəziyyət dəyişdi. Rusiya Gürcüstanla danışıqları davam etdirməyə başladı. General Potyomkin (1739-1791) protektoratlığın şərtləri barədə danışıqlar üçün İraklinin yanına nümayəndələr göndərdi. II İrakli də 1782-ci ilin dekabrında Peterburqa öz elçilərini göndərdi. Müqavilənin şərtləri haqqında danışıqlar başa çatdıqdan sonra 1783-cü il 24 iyulda Georgiyevsk qalasında imzalandı. Burada Rusiyanı general P.S.Potyomkin, II İraklini isə İ.K.Muxran-Batoni və G.R.Çarçavadze təmsil edirdilər.

Müqavilənin şərtləri

Müqavilə 13 əsas, 4 separat artikul, II İraklinin Rusiya təbəəliyinə keçərkən qəbul etməli olduğu andın mətni və gürcü çarlarının taxta çıxmaq qaydasını müəyyən edən xüsusi maddədən ibarət idi. II İrakli müqaviləni 1784-cü il 24 yanvarda ratifikasiya etdi. Sənədə əsasən, gürcü çarlığının tərkibindəki Azərbaycan torpaqları (Borçalı, Şəmsəddil və s.) da Rusiyanın nəzarətinə keçdi. Rusiya Gürcüstanı Türkiyə (Osmanlı) və İranın hücumlarından qorumaq barədə öhdəlik də götürmüşdü.

Georgiyevsk müqaviləsi və Azərbaycan

Qarabağ xanlığının vəziri, məşhur Azərbaycan şairi Molla Pənah Vəqif də Georgiyevsk müqaviləsinin bağlanması münasibətilə Tiflisdə keçirilən tədbirlərdə iştirak etmişdir. 1783-cü il Georgiyevsk müqaviləsi Rusiya ilə Azərbaycan xanlıqları arasındakı münasibətlərə də təsir göstərdi. Rusiyanın 1805-ci ildə Qarabağ, Şəki və Şamaxı xanlıqları ilə bağladığı müqavilələrdə bu hiss edilməkdədir.

Mənbə

- Vəqif Pənah Vəqif. Əsərləri. Bakı, 1988
- Алиев С., Алиева Ф. Георгиевский трактат в контексте оценки внешнеполитического положения Азербайджана // Роль рабочих организаций в развитии революционного движения в Азербайджане. Баку, 1984, с.75-83
- Бутков П.Г. Материалы для новой истории Кавказа, с 1722 по 1803 г. ч. II. СПб., 1869, с. 122-129
- Миминашвили Р.С., Пайчадзе Г.Г. Вопросы истории внешней политики грузинских феодальных государств. Тб., 1970, вып.1, с. 186-245.
- Новосельцев А.М. Георгиевский трактат 1783 года и его историческое значение (К 200-летию Георгиевского трактата) // История СССР, 1983, №4, с.51-60
- Сургуладзе А. Прогрессивные последствия присоединения Грузии к России. Тбилиси., 1982.

Мənbə — "https://az.wikipedia.org/w/index.php?title=Georgiyevsk_müqaviləsi_(1783)&oldid=7268709"

Bu səhifə sonuncu dəfə 11 oktyabr 2023 07:03 tarixində redaktə edilib.

Mətn Creative Commons Attribution-ShareAlike lisenziyası altındadır, bəzi hallarda əlavə şərtlər tətbiq oluna bilər. Ətraflı məlumat üçün istifadə şərtlərinə baxın.